

УДК 811.111373.231

В. В. Серебрякова

аспірантка кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова
e-mail: lera2702@ua.ru

ЕРГОНІМІЧНИЙ СЕКТОР ПОЕТОНІМОСФЕРИ ЦИКЛУ РОМАНІВ С. МЕЙЕР «СУТІНКИ»

Статтю присвячено дослідженню ергонімічного сектору поетонімосфери циклу романів С. Мейер «Сутінки». За результатами вільного асоціативного експеримента встановлено структуру асоціативного поля ключового ероніма та його асоціативне гештальтне ядро.

Ключові слова: поетонімосфера, ергонім, вільний асоціативний експеримент, структура асоціативного поля.

Традиційно ядром онімного простору вважаються антропоніми та топоніми: «Ядром онімного простору зазвичай вважаються передусім антропоніми й топоніми, до периферії відносять, приміром, хрононіми, ергоніми, ідеоніми» [12]. Інші дослідники до ядра онімного поля також додають теоніми, міфоперсоніми й зооніми [16, 8], хоча й власні назви інших розрядів потенційно суттєво сприяють створенню особливої художньої картини світу у межах літературного твору чи циклу творів. Нові розвідки з ономастики свідчать про переміщення ергонімів від периферії до ядра ергонімного поля [11, 1], тож у сучасних ономастичних студіях, зокрема у роботі С. О. Вербича, сучасний онімний простір обіймає три групи власних назв, що є найбільш частотними в українській мові, а саме антропоніми, топоніми та ергоніми [4:16].

Відзначимо, що в ономастиці існує два різних поняття: **онімний простір** та **онімне поле**. О. В. Суперанська термінує **онімний простір** як «суму власних назв, які вживаються у мові певного народу для іменування реальних, гіпотетичних й фантастичних об'єктів» [15:9], а **онімне поле** — як «певну сферу віднесеності імені» [14: 280]. В. І. Супрун розгалужує ці два терміни наступним чином: **онімний простір** — це «сукупність власних назв як така, безвідносно до її внутрішнього устрою» [16:12], у той час, коли **онімне поле** — це структурована сукупність, яка базується на системно-структурних відношеннях та

зв'язках, є упорядкованою, ієрархізованою сукупністю його конституентів [16:11, 12]. Тож у цій роботі досліджується не лише онімний простір художнього твору як такий, а саме його онімне поле, основними характеристиками якого є, крім іншого, ядерно-периферійні відношення та семантична общність [16:16].

Тут постає питання щодо співвіднесеності понять **онімне поле** та **поетонімосфера**. Наслідуючи думці М. В. Буєвської, розуміємо **поетонімосферу** як сукупність власних назв в художньому творі, які завдяки різноманітним зв'язкам та відношенням створюють складну та струнку систему [2]. Таким чином можемо стверджувати, що онімне поле — це **структурована сукупність** власних назв, а поетонімосфера — **сисематизована сукупність** власних назв. Виходячи з формулювання Ю. О. Карпенка, який дефінує **систему** як організовану множину взаємопов'язаних елементів, а **структуру** — як внутрішню будову чогось, взаємозв'язок складових частин цілого [7:64–66], доходимо висновку про те, що у нашій роботі досліджується саме поетонімосфера циклу романів С. Мейер як **організована та складна система взаємопов'язаних власних назв**.

Таким чином, **метою** цієї розвідки є дослідження поетонімогенезу власних назв зазначеного циклу романів, який згідно з думкою В. М. Калінкіна розуміємо, як надзвичайно складну генезу власної назви, бо коли вона входить до художньої тканини тексту, то вступає на путь набуття змістових й зображальних властивостей [6]. **Об'єктом** обрано поетонімосферу зазначених художніх творів, **предметом** цієї роботи є ергонімний сектор поетонімосфери циклу романів С. Мейер «Сутінки».

Ергоніми можуть виконувати у художньому тексті різні функції, серед яких слід назвати здібність до сприяння створенню специфічної поетонімосфери та концептуалізації значущих для авторського задуму рис художньої картини світу. Власне термін **ергонім** вперше використовувала О. В. Суперанська у статті «Апеллятив — онома» [13], який Н. В. Подольська термінує наступним чином: «Ергонім — розряд оніма. Власна назва ділового об'єднання людей, у тому числі союзу, організації, установи, корпорації, підприємства, суспільства, закладу» [9: 166]. У дослідженнях останніх років згаданий термін має такі дефініції: «власні назви постійних або тимчасових об'єднань людей» [17: 93], «найменування ділового об'єднання людей» [18: 163],

«власна назва певного об'єднання людей: організації, партії, установи, закладу та под., зокрема магазину, перукарні, ресторану та ін.» [3: 85], «штучна власна назва об'єднання людей з певною метою» [5: 20].

Серед назв об'єднань людей у романах досліджуваного циклу особливе місце посідає власна назва ресторану *La Bella Italia*. Цей ергонім частково співпадає з власним ім'ям головної героїні *Белли*. Ціла низка взаємопов'язаних онімів — антропонім, ергонім та топонім — створюють особливий ефект у тексті першого роману: «*Port Angeles was a beautiful little tourist trap*» [19:132]. Власне топонім *Port Angeles* включає лексему *Angeles*, яка є частиною колишньої назви гавані *Puerto de Nuestra Secora de los Bngeles*, що у середині 19 ст. була англійзована та скорочена. Таким чином, топонім у своєму складі має частину зі значенням «янголи», а його опис включає такі художні епітети, як «гарний» «аристократичний», «привабливий». У поєднанні зі значенням ергоніма «гарна Італія» та народною етимологією імені *Белла* «красуня» утворюється виключно позитивний образ цього місця. Саме у такому привабливому та дивному місці й мало відбутися перше побачення головної героїні та її коханого Едварда.

Також вважаємо цікавим той факт, що назва ресторану подається італійською мовою, тобто це — іншомовне вкраплення, щось інше, чуже. Завдяки цьому актуалізується архетипне протиставлення «свій — чужий», яке базується на «аксіологічному протиставленні в архаїчній свідомості *свого* як позитивного, безпечного, добре знаного *чужому* — негативному, небезпечному, невідомому, навіть усунутому з життя людини до потойбічного простору» [10:27].

Інші об'єднання людей (чи інших персонажів) переважно номіновано у тексті романів за допомогою апелятивів на кшталт *school, class, shop, club* та под., що лише підкреслює важливість для поетонімосфери саме цього, іншомовного та потужно сугестогенного ергоніма *La Bella Italia*. Задля встановлення його асоціативної структури було проведено асоціативний експеримент з 100 англомовними респондентами, які надали свою реакцію на запропонований стимул. Отримані результати унаочнено у наступній таблиці (див. табл. 1).

Як бачимо, перші три реакції є найпоширенішими: це англійський переклад топоніма-частини ергоніма, фонетична реакція та найпопулярніша гастрономічна страва, яка тісно асоціюється з Італією та, можливо, може навіть вважатися її символом. Четверта реакція може

Таблиця 1

Структура асоціативного поля ергоніма *La Bella Italia*

Реакція	Кількість
Italy	30
Bell	27
Pizza	25
Restaurant	11
Pasta	1
Mafia	1
Tasty	1
Bell tower	1
Beautiful	1
Moustache	1
Edgar A. Poe	1
Усього	100

бути пов'язана з популярністю італійської кухні або з досліджуванним романом чи його екранізацією. Інші поодинокі реакції стосуються гастрономії, кримінальних угрупувань чи є фонетичними (*bell tower*, *Edgar A. Poe*, який є автором вірша «The Bells»). Асоціативне поле розпадається на такі асоціативні гешталти:

- 1) національна кухня — 38 %;
- 2) Італія — 30 %;
- 3) дзвін — 29 %;
- 4) мафія — 2 %;
- 5) краса — 1 %.

Зазвичай перші два гешталти створюють асоціативне гештальтне ядро, але у цьому випадку три перші асоціативні гешталти майже однакові за кількісними показниками, тож і асоціативне гештальтне ядро, на нашу думку, має складатися з цих трьох компонентів. До того ж, перші два є нерозривно пов'язаними.

Можемо висновувати, що попри значну розбіжність у частотності використання різних розрядів власних назв у аналізованих текстах, кожен онімічний елемент є суттєвим для створення художньої картини світу, пов'язаним з іншими її елементами та відіграє важливу роль у створенні поетичної тканини твору. У наступних розвідках планується дослідити поетонімогенез всіх без винятку власних назв циклу романів С. Мейер з метою всебічного аналізу їх поетонімосфери.

Список використаної літератури

1. Богославцева М. С. Брендвые номинации в ономастическом пространстве [Электронный ресурс] / М. С. Богославцева. — Режим доступа: http://www2.pglu.ru/upload/iblock/dbf/uch_2010_vii_00003.pdf
2. Бувеская М. В. Поэтонимосфера художественного текста / М. В. Бувеская. — К. : Издательский дом Дмитрия Бугаго, 2012. — 286 с.
3. Бучко Д. Г. Словник української ономастичної термінології / Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. — Харків : Ранок-НТ, 2012. — 256 с.
4. Вербич С. О. Трансформація українського онімного простору: внутрішньо- та позамовні чинники / С. О. Вербич // Мовознавство. — № 2. — Київ : Академперіодика, 2014. — С.15–23.
5. Дидур Ю. І. Особливості функціонування ергонімів у мові, мовленні та ментальному лексиконі (в українській, англійській та російській мовах) : дис. ... канд.філол.наук : 10.02.15 / Ю. І. Дідур. — Одеса, 2015. — 194 с.
6. Калинин В. М. Поэтика онима / В. М. Калинин. — Донецк : Юго-Восток, 1999. — 408 с.
7. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства / Ю. О. Карпенко. — К. : Академія, 2006. — 336 с.
8. Крюкова И. В. Рекламное имя: от изобретения до прецедентности : дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19 / И. В. Крюкова. — Волгоград, 2004. — 360 с.
9. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. — Изд.2-е, пер. и доп. — М. : Наука, 1988. — 189 с.
10. Селіванова О. О. Опозиція *свій / чужий* в етносвідомості (на матеріалі української паремії) / О. О. Селіванова // Мовознавство : науково-теоретичний журнал. — 2005. — № 1. — С. 26–34.
11. Сидоренко Е. Н. Номинационные процессы в полилингвальной эргонимии Донетчины : автореф. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Е. Н. Сидоренко. — Донецк, 2013. — 20 с.
12. Соловьева Н. С. Освоение периферии ономастического пространства как элемента языковой картины мира при изучении русского языка [Электронный ресурс] / Н. С. Соловьева. — Режим доступа: bilingual-online.net/index.php?option=com
13. Суперанская А. В. Апельлятив — онома / А. В. Суперанская // Имя нарицательное и собственное. — М. : Наука, 1978. — С.5–34.
14. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. — Изд. 2-е, испр. — М. : Изд-во ЛКИ, 2007. — 368 с.
15. Суперанская А. В. Теория и методика ономастических исследований / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская, В. Э. Сталтмане, А. Х. Султанов. — М. : Наука, 1986. — 256 с.

16. Супрун В. И. Ономастическое поле русского языка и его художественно-эстетический потенциал : монография / В. И. Супрун. — Волгоград : Перемена, 2000. — 172 с.
17. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01 / М. М. Торчинський. — К., 2010. — 502 с.
18. Ходоренко А. В. Когнитивные аспекты функционирования современной антропонимики (на примере наименований групп лиц) / А. В. Ходоренко. — Днепропетровск : Пороги, 2011. — 422 с.
19. Meyer S. Twilight. — L. : Atom, 2010. — 434 p.

Серебрякова В. В.

*аспирант кафедры грамматики английского языка
Одесского национального университета им. И. И. Мечникова
e-mail: lera2702@ua.ru*

ЕРГОНИМИЧЕСКИЙ СЕКТОР ПОЭТОНИМОСФЕРЫ ЦИКЛА РОМАНОВ С. МЕЙЕР «СУМЕРКИ»

Статья посвящена исследованию эргонимического сектора поэтонимосферы цикла романов С. Мейер «Сумерки». По результатам свободного ассоциативного эксперимента установлена структура ассоциативного поля ключевого эргонима и его ассоциативное гештальтное ядро.

Ключевые слова: *поэтонимосфера, эргоним, свободный ассоциативный эксперимент, структура ассоциативного поля.*

Serebryakova V.

*Post-Graduate of English Grammar Chair
Odessa I. I. Mechnikov National University
e-mail: lera2702@ua.ru*

ERGONYMIC SECTOR OF S. MAYER'S «TWILIGHT» SERIES POETONYMIC SHPERE

*This article is dedicated to the investigation of the poetonymic sphere of artistic prose. As the **material** of the investigation the novels of the «Twilight» series by S. Meyer were chosen. The main **aim** of this article is to study the poetonymic genesis of the proper names, functioning in the analyzed texts. This phenomenon is understood as a complicated semantic development of any proper name which happens during its introduction into the text and its acquiring specific semantic and imagery properties, while poetonymic sphere is treated as an organized and complex system of interconnected and interrelated proper names within the boundaries of the text.*

*The **object** of the investigation is the poetonymic sphere of the analyzed texts, while its **subject** is its ergonymic sector. The term **ergonym** is understood as a proper name of a certain group of people. Special attention is given to the ergonym *La Bella Italia*, which is a key to the understanding the role of this class of proper names to the creation of the poetonymic sphere of *The Twilight Saga*. A free associative experiment was carried out in order to form the structure of the associative field of the mentioned ergonym with the help of 100 informants, who offered their reactions to the stimulus. Finally, the nucleus of the associative gestalt was established.*

***Ключевые слова:** поэтонимосфера, эргоним, свободный ассоциативный эксперимент, структура ассоциативного поля.*

Надійшла до редакції 24.06.2015

УДК 81'373. 21

Е. Н. Сидоренко

кандидат филологических наук, доцент,
доцент кафедры иностранных языков

Приазовского государственного технического университета
e-mail: elenalingva@mail.ru

ЭРГОНИМИЗАЦИЯ МИФОНИМОВ

В статье рассматривается переход мифонимов в эргонимы. Анализируются последние исследования трансонимизированных мифонимов. Их использование проиллюстрировано примерами наименований различных объектов человеческой деятельности, зафиксированных в девяти украинских городах. Указано на положительные и негативные ассоциации, вызываемые названиями. Выделены основные структурные модели мифонимов.

***Ключевые слова:** эргоним, оним, трансонимизация, мифоним, теоним, ассоциативный фон.*

Целью данной работы является характеристика наименований деловых объединений людей зафиксированных на территории различных городов Украины и образованных путем трансонимизации такого вида онимов как мифонимы.

Задание включает анализ последних исследований и публикаций, рассмотрение на примерах использования различных разрядов ми-